СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 90. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го КВІТНЯ 1950. No. 90. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 20, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ ДВОПАРТІЙНУ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ

Вашинґтон, 18 квітня. — Президент Труман оприлюднив небувалий досі плян при складанні закордонної політики Злучених Держав. Він запрошуватиме сенаторів республіканців на конференцію до Білого Дому, щоб постійно інформувати їх про розвиток закордонних подій і щоб вислухати їхні погляди, заки буде вирішена якась закордонна справа. Ця оповістка вказує, що це буде справжня двопартійна закордонна політика, яка буде обовязувати обидві великі партії, тобто Демократичну й Республіканську. Оповістка появилася після того, як президент і секретар закордонних справ Дін Ачесон відбули спільну конференцію і покликали сен. Стайлса Бриджеса на розмову. Бриджес це передовий республіканець, який з черги репрезентує республіканців тому, що головний республіканський знавець закордонної політики, сен. Артур Г. Ванденберґ, є хворий. Сен Бриджес одначе не є членом комісії закордонних відносин. Бриджес, який досі найгостріше критикував закордонну політику президента, заявив, що рішення президента це дуже знаменний жест супроти республіканців.

ЗМЕНШУЮТЬ ДОРУЧУВАННЯ ПОШТИ МАЙЖЕ ДО ПОЛОВИНИ.

Вашинґтон. — Генеральний почтмайстер Джесі М. Доналдсон видав наказ, щоб доручування пошти до мешкальних домів відбувалося тільки раз на день, а не двічи, як це бувало досі. Крім того доручування в бизнесових смугах буде зменшене на один раз там, де воно відбувалося більше ніж двічі на день. Вибирання пошти з поштових скриньок буде теж значно обмежене, а урядові години для приймання поштових посилок в поштових урядах будуть значно скорочені. Там, де бюра були закривані в сьомій ввечір, урядування буде закрите вже в год. шостій, а навіть і пятій ввечорі. Значне скорочення годин прийде в суботу. Ці постанови входять в життя негайно з їх оприлюдненням. Кажуть, що це зроблено тому, що поштовий департамент не має доволі фондів на втримання теперішньої служби. Наказ ген. почтмайстра викликав загальне невдоволення серед поштової служби, бо це накладає на неї більше праці.

ТУРБОВИЙ ЛІТАК ЛЕТІВ ОДНУ ГОДИНУ З ТОРОНТО.

Ню Йорк. — Канадський новий транспортовий літак, Авро Джетлайнер, порушуваний пружиною, привіз пошту з Торонто, у Канаді, до Ню Йорку впродовж 59 минут. Є це перша спроба воження пошти турбовими літаками. Крім пошти їхало ще 3 подорожних і 3 членів залоги. Вони висіли на міжнароднім майдані Айдлвайлд. Віддаль між Торонтом і Ню Йорком виносить 370 миль. Звичайні транспортові літаки потребують дві години на цю дорогу.

ЗГОРІВ ДІМ, СЕРЕД СПОРУ, ХТО МАЄ ГАСИТИ.

У місцевості Іст Пачоґ, на Лонґ Айленд під Ню Йорком, повстала пожежа в домі Джозефа Пенделтона. Заки пожежні сторожі двох округ порозумілися, котра з них має гасити пожежу в тім місці, дім згорів.

ФАБРИКИ ДО ВИРОБУ АМУНІЦІЇ ВЖЕ ГОТОВІ.

Вашинґтон. — Урядовці з департаменту оборони виявляють, що кілька тисяч промислових заводів підписали контракт, що вони стоять готові до продукції амуніції й інших воєнних матеріялів з хвилиною, коли прийде національна необхідність. Кількість таких фабрик буде здвоєна з днем 1 вересня. Урядовці виявляють, що список воєнних матеріялів обіймає 7,800 різнородних предметів. Деякі з них потребують кілька заводів до свого викінчення. „Найбільше першенство" обіймає половину фабрик, які були зайнаті виробом воєнних матеріялів у другій війні. Між ними є фабрики побудови літаків, яких на підставі теперішнього бюджету замовлено 2,048 коштом $1,753,000,000. Нові замовлення вже підготовляються.

ПЕРЕСЛУХУЮТЬ ЗНАВЦІВ СУПЕРБОМБИ.

Уряд поважно заінтересований проблемою міжнародної контролі нової атомової зброї, як це виявляє голова спільної конгресової комісії атомової сили сен. Брайен Мек Магон. Це виявив він негайно, як ген. Омар Н. Бредлі, голова спільного ген. штабу покінчив свої зізнання на тайнім засіданні комісії в справі виробу водневої бомби. Адміністрація дальше стоїть при пляні Барука, хоч появилися вже думки, що його можна доповнити.

РАКЕФЕЛЕР ДАРУЄ ДАЛЬШИЙ МІЛЬЙОН.

Джан Д. Ракефелер дарував черговий мільйон долярів на добродійні цілі. Цим разом є це дар на загальні цілі жіночого каледжу Барнард у Ню Йорку. Пані Оґден Рід, предсідниця ради опікунів школи, каже, що ці гроші будуть вжиті на будову нового шкільного будинку при Ривер Сайд Драйв.

НІМЕЦЬКІ ПОСЛИ НА СТУДІЯХ ВІДНОСИН В З.Д.А.

Ню Йорк. — На майдан Айдлвайлд приїхали з Німеччини 15 послів парляменту з Бонн на студії американської системи в уряді, в громадських відносинах і в прилюдній ладі. Поїздку зорганізував департамент стейту. Посли між якими є дві жінки, поїхали просто до Вашинґтону, де будуть приглядатися нарадам Конґресу.

СНАЙДЕР ЗАПОВІДАЄ РЕЗИГНАЦІЮ.

Вашинґтон.—Джан В. Снайдер, секретар скарбу, приготовляється до резиґнації зі свого становища з днем 1 серпня. Після того він мав би обняти становище президента одного з нюйорських банків або нюйорської біржі.

З.Д. ОБВИНУВАЧУЮТЬ РОСІЮ В ЗІСТРІЛЕННІ НЕОЗБРОЄНОГО ЛІТАКА

Вашинґтон, 18 квітня. — Злучені Держави урядово зробили Совєтському Союзові закид, що його летуни зістрілили неозброєний американський морський літак над відвертим Балтійським морем, після того, як цей літак з десять особами вилетів 8 квітня з американської летунської бази в Вісбаден, у Німеччині, до Копенгаґен, у Данії. Закид зроблено в ноті, яку американський амбасадор до Москви, Алан Кірк, доручив совєтському заступникові міністра закордонних справ, Андрєєві Громикові. Американська нота це відповідь на закиди Москви, висловлені в ноті, переданій американському амбасадорові 11 квітня, наче б то американський літак Бі-29 залетів над територію Латвії і почав стріляти до совєтської патрулі, а потім утік на море.

В своїй ноті американський департамент стейту стверджує, що довге слідство в цій справі виказало, що американський літак ніколи не був над совєтською або окупованою совєтами територією ані над морем, що притикало б до такої території.

У цій короткій, одначе сильно зредаґованій ноті американський уряд ставить два домагання, а це: 1. Щоб Союз Совєтських Соціялістичних Республик перевів негайно і точно слідство для ствердження американських закидів; 2. Щоб СССР видав точні й рішучі інструкції совєтським летунам, щоб вони під ніякою заслоною не повторили в майбутності таких випадків.

Крім рішучих домагань поставлені ще дипломатичні бажання: 1. Щоб совєтський уряд висловив свій жаль з приводу незаконної й провокаційної поведінки своїх летунів; 2. щоб негайно і суворо покарав усіх, хто є відповідальний за такі діяння; а теж 3., щоб заплатив відповідне відшкодування за неоправдане знищення американського життя й власности.

У ноті міститься теж протест висловлений „у найоважнійший спосіб проти знехтування міжнародного права і найосновніших правил мирної поведінки між народами".

Теж сказано там, що зістрілений літак це не був бомбардувальник Бі-29, але неозброєний морський літак Прайветір, який немав ніякої зброї і тому не міг стріляти на совєтські літаки; що цей літак не був ніколи над совєтською територією ані над територією або морем, зайнятих Совєтами.

Додаткові закиди департаменту стейту.

Негайно після оприлюднення змісту ноти до Совєтів департамент стейту через директора свого пресового відділу, Майкела МекДермота, оприлюднив додаткові пояснення, у яких сказано, що Совєти не пробували шукати за зістріленим літаком і так виказали „разючий брак звичайної міжнародної ввічливости й незвичайне легковаження людського життя". Дальше МекДермот обвинувачує Москву в уживанні агресивного тону після того, як вона поробила неможливі твердження і затемнила справу фальшивою пропаґандою, а ще й оголосила лайливий комунікат проти Злучених Держав в пресі, контрольований Совєтами. „Таке наставлення совєтського уряду не вказує на часто повторюване бажання втримувати мирні звязки з З.Д. і з несовєтським світом узагалі", сказано в коментарі, який кінчається словами: „Справу мира не підтримується, коли СССР показно декорує совєтських летунів у спосіб обчислений на те, щоб загал набрав враження, що вони дістали нагороду за зістрілення безборонного американського літака".

З Москви наспіли вісті, що американський амбасадор Алан Кірк передав ноту з протестом Громикові без ніяких коментарів в 5 год. ввечір 18 квітня. З Вісбаден, у Німеччині, прийшло повідомлення, що там привезено ратункову гумову лодку, яка була на літаку, що пропав з 10 американськими летунами на Балтійськім морю. Лодку привіз транспортовий літак С-82 з Копенгаґен. Її найдено на морю.

ДВА НОВІ ВИРОКИ СМЕРТИ В ПРАЗІ

Прага, 19 квітня. — Тут закінчено вчора судовий процес проти 16 осіб, обвинувачених в шпигунстві на користь Злучених Держав та в допомозі нелегальних переходів чеського кордону. Двох обвинувачених засуджено на кару смерти.

ЛІКВІДАЦІЯ МАНАСТИРІВ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Прага, 19 квітня. — Комуно-чеське офіційне агенство повідомило вчора, що більша кількість манастирів католицьких чинів в Чехословаччині буде перемінена в різні „соціяльні інституції" та робітничі доми, а монахи і монахині будуть „зосереджені в меншій кількості манастирів". Рішення винесено після засуду в дні 5-го квітня десятьох монахів єзуїтського, домініканського, францішканського і редемптористського чинів на кару ув'язнення за „шпигунсто в користь Ватикану". В офіційному повідомленні про захоплення манастирів говориться: „На останньому судовому процесі монаших священиків доказано, що численні манастирі були використовувані як пристановища ворожих агентів, шпигунів і навіть вбивників. В деяких манастирях знайдено зброю і таємні радіовисильні апарати, а багато манастирів були базами для шпигунства і підривної активности. Для припинення цеї ворожої активности католицьких чинів пороблено заходи, які мають привернути монахів назад до їх початкової і справді релігійної місії...".

ПЕРСЬКИЙ ШАХ ПОГОДИВСЯ НА ПОДРУЖЖЯ ПРИНЦЕСИ З АМЕРИКАНЦЕМ

Рим, 19 квітня. — Минулої суботи молодий американець, Вінсент Лі Гіллер, одружився тут несподівано з 22-літньою іранською принцесою, Фатімою. Шах погодився на це подружжя, але позбавив принцесу прав престолонаслідства.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПІДГОТОВКА ДО „ПАРАДИ ВІРНОСТИ"

Ню Йорк, 19. квітня. — Український Маніфестаційний Комітет, створений при співпраці Об'єднаного Комітету, Українських Американських Ветеранів та інших організацій, продовжує свою інтензивну підготовку до маніфестаційної участи українців у великій параді з нагоди „Дня вірности" при кінці цього місяця. На іншому місці друкуємо заклик Комітету до українців метрополітального Ню Йорку. Додатково довідуємося, що українська група, яка очолюватиме похід національностевих груп, матиме два артистичні вози-„флаути", проєктів відомих наших артистів С. Гординського та С. Литвиненка. З маніфестації буде зроблений кольоровий фільм і це тимбільше доражує нашим організаціям, зокрема хорам, виступити в народних костюмах, що збільшить вартість виступу українців в цій маніфестації для приєднання американської опінії для української справи.

В СОВЄТАХ ВИЧИСТИЛИ МІНІСТРА АВТОМОБІЛІВ

Лондон, 19 квітня. — Московська радіовисильня повідомила про „звільнення від обов'язків" міністра автомобільної і тракторної індустрії, А. А. Акопова, та призначення на його місце Ґ. С. Хламова. Попереднього місяця совєтська Рада Міністрів і Ц. К. партії нарікали на недостачу запасних частин до автомобілів і тракторів.

СТВОРЕНО Т-ВО БУВШИХ ВОЯКІВ УПА В ЗДА

Ню Йорк. — В дні 1-го квітня відбулася в Ню Йорку перша зустріч бувших вояків УПА, членів Рейдуючих Частин, які в останньому приїхали до цеї країни. Після відповідної доповіді та обширної дискусії, рішено створити „Товариство бувших Вояків УПА", ціллю якого є „гуртувати довкруги себе розкинених на просторах ЗДА бувших вояків УПА, нести моральну і матеріяльну піддержку хворим і раненим воякам УПА на терені Західної Европи" і т. д. Головою нового Т-ва вибрано Івана Яриківського а секретарем Мирослава Левандівського. В своїх резолюціях Т-во висловлює бажання включитися в політичну акцію УККомітету.

ЧЕРГОВІ СХОДИНИ В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк, 19. квітня. — Завтра, в четвер 20-го квітня, відбудуться в Літературно-Мистецькому Клюбі чергові сходини, на яких обговорюватиметься сценічну перерібку „Пошились в дурні" Івана Керницького, виставлену в останньому Театр-Студією Й. Гірняка. Вступне слово виголосить В. Чапленко. Сходини відбудуться в домівці Клюбу при 101. Евеню „А" та почнуться в год. 7,30 вечорі.

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я І ОБОРОНА ГОЛОВНИМИ ПОЗИЦІЯМИ В БЮДЖЕТІ БРИТАНІЇ

Лондон, 19 квітня. — Сер Стаффорд Кріпс, канцлер британської скарбниці, предложив вчора Палаті Громад проєкт нового бюджету країни, в якому головні позиції займають видатки на суспільну охорону здоров'я та на національну оборону. Бюджет передбачує, що британські платники податків повинні заплатити державі в черговому бюджетові році 3,897,800,000 фунтів стерлінґів, що по офіційному курсі рівняється сумі 10,913,840,000 долярів. В загальному розкладі податків передбачено тільки відносно дуже малі полекші для найнижчої кляси податковців, тоді як середній і вищій клясам зменшено податок „символічно", приблизно на один шилінг. Цьогорічний прихід більший ніж попередній і підвишка йде майже виключно на національну оборону та суспільну охорону здоров'я. Велику суму, бо майже одну третю цілого бюджету призначується на соціяльну обслугу країни. Ця рубрика в бюджетовому проєкті виносить 750,000,000 фунтів, крім 10,000,000 фунтів, що їх призначено на харчові субсидії. На національну оборону призначено 780,000,000 фунтів, що є найбільшою рубрикою в бюджеті.

СТРАЙКОВЕ НАПРУЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 19 квітня. — Вчора в місті Брест відбувся похорон вбитого під час передвчорашніх комуністичних заворушень робітника і з тої нагоди місцеві профспілки проголосили генеральний страйк. Праця і рух в місті були в більшості здержані. Сильні відділи поліції і сторожі безупину патролювали по вулицях, але не прийшло до жадних нових інцидентів. Робітника вбито під час комуністичної маніфестації за звільненням двох заарештованих комуністичних депутатів, що їх в міжчасі перевезено в неозначене місце. Міністер внутрішніх справ, Генрі Кейі, виступив гостро проти комуністів, заявляючи, що „ця партія займається нестерпними виступами і провокаціями проти оборонців республіканського ладу".

БРИТАНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАКРИТТЯ МАДЯРСЬКОГО ІНСТИТУТУ.

Лондон, 19 квітня. — Британський уряд звернувся до уряду Мадярщини, щоби той відкликав одного свого аташе з посольства в Лондоні та закрив місцевий „Мадярський Культурний Інститут". Це домагання вважається відплатним за видалення з Мадярщини двох британських аташе.

КОМУНІСТИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ІТАЛІЇ.

Рим, 19 квітня. — Італійські комуністи зручно використовують для своїх політичних цілей невдоволення малоземельних селян, організуючи їхні заворушення та виступи проти поліції. До більшого зудару між очолюваними комуністичними „активістами" безробітними сільско-господарськими робітниками і поліцією прийшло вчора в місцевості Сан Феліс, в провінції Модени.

ЗНОВУ „ДОЙЧЛЯНД ІБЕР АЛЛЄС" В БЕРЛІНІ.

Берлін, 19 квітня. — Канцлер західно-німецької федеративної республіки, д-р Конрад Аденауер, на закінчення своєї вчорашньої промови до мешканців Берліна, запропонував їм відспівати третю стрічку відомого німецького імперіялістичного гимну „Дойчлянд ібер аллєс" (Німеччина понад усе). В цій стрічці говориться про єдність, права і волю Німеччини. Приявні з вдовіллям підхопили цю „проспівану пісню", але соціялістичні провідники демонстративно вийшли зі залі, а всі три західні команданти залишились на залі, але під час співу демонстративно сиділи на своїх місцях. Британський командант, ген. Бурн, опісля заявив, що відспівання цего гимну було дуже нетактовне. Американський командант, ген. Тейлор, відмовився від коментарів. Сам Аденауер, опісля на пресовій конференції заявив: *„Ми не є націоналістами і не хочемо ними бути. Але ми хочемо бути добрими німцями і ми любимо нашу батьківщину".* В своїй промові він домагався для нової німецької республіки права на власну закордонну політику.

М'КЛОЙ ПРО НЕЩАСТЯ АНТИСЕМІТИЗМУ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт, 19 квітня. — У звязку з обезчещенням кількох жидівських кладовищ в американській зоні Німеччини, американський високий комісар, Джан Дж. МекКлой, звернувся вчора до всіх німців, щоби вони доложили відповідних зусиль для припинення виявленого цим вандалізмом антисемітизму, що його він вважає нещастям для кожного німця та для їх країни.

ЗАХІДНИЙ БЕРЛІН ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ „НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК".

Берлін, 19 квітня. — Не зважаючи на запевнення большевиків та їх німецьких поплентачів, що під час травневої демонстрації не буде східного „наїзду" на західний Берлін, західні команданти продовжують відповідні заходи осторожности і безпеки „на всякий випадок".

ПОЧАЛАСЯ КОМУНІСТИЧНА ІНВАЗІЯ НА ГАЙНАН.

Гонг Конг, 19 квітня. — З офіційних і приватних повідомлень виходить, що китайські комуністи почали свій давно вже очікуваний десант на острові Гайнан, одному з двох скравків китайської землі, що залишилася ще в руках націоналістів. Сильні відділи реґулярної комуністичної армії мали висадитися на острові в понеділок та створити мостовий причілок довжини около 20 миль. Комуністичні і націоналістичні повідомлення про дальший розвиток подій є цілком суперечні.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На пів року	$ 5.25	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АЧЕСОН ПРО НЕПЕРЕМОЖНУ АМЕРИКУ

Америка переможе усі міжнародні трудноці, а американський спосіб життя затріюмфує, заявив Дін Ачесон з нагоди відвідин місця свого уродження в Новій Англії. На чому ж він опер те своє твердження: на доляровій силі Америки, її техніці, водневій бомбі? Нічого подібного, тому саме й цікаво послухати його думок.

Ачесонові пригадалось молоде життя, що є звичайним явищем, як відвідуємо місце, де ми виросли. Те, що в цій молодости приходиться нам переживати, які думки снувати і яких переконань набирати, залишається на ціле життя і заважує на нашім відношенню до своєї країни. Так є в Америці і це „наша слава" і „наша гордість", каже Ачесон, бо через те ніяка „накинена політична доктрина" не може змінити наших переконань. Це теж додає сили американським змаганням, хоч та сила виявляється на ділі тільки в часі національних криз.

Немає найменшого сумніву, що Ачесон говорив про ці речі в звязку з „холодною війною" та конфліктом Злучених Держав з Москвою. Говорив він про це в Новій Англії, мешканці якої вважаються „типовими американцями", себто „завзятими індивідуалістами", що звикли свобідно думати і свобідно говорити.

Є вправді в світі інші країни, казав Ачесон, що централізують силу і нею намагають „імпонувати", але таке американцям не до вподоби. Американське життя побудоване на добровільній участі кожного в діяннях групи й переконанню, що це завалиться, якщо ця участь не буде якісно добра. На таких групах „спокійних, порядних і богобоязливих американців" по[illegible] країни. Звідси і така сильна віра в американців, що вони переможуть трудноці теж і світових розмірів, хоч це, каже Ачесон, не перешкоджає нам вважати після наших уподобань ту чи другу нашу адміністрацію такою, що веде нас до руїни.

Почуття обовязку і ті моральні цінності, що їх набирає американець в молодости, є його одиноким провідником в цьому світовому безладді. Найбільшим завданням нашого часу, казав Ачесон, є подбати, щоб не було знищене впродовж одної генерації те, що створено багатьома генераціями.

Хто визнається хоч дещо на „старих американцях", той мусить признати, що Ачесон сказав це, що є назагал в їх характері. Не різні доктрини, а те, що „старий американець" виніс з своєї хати і свого окруження в ранніх літах своєї молодости, заважує на цілій його діяльности, а теж і на відношенню до світу поза Америкою. Коли так, то чи американський нарід не повинен би вже з самої своєї природи краще других розуміти індивідуалістичний характер українського народу та його боротьбу за те, щоб свобідно думати і говорити, що є для нього найважнішим. Що ж інше не дало загинути українській нації, як не віра, що її ідеали та її „спосіб життя" не можуть загинути, які б не накидувано їй чужі доктрини? Тої віри набирався українець, як і американець, у своїй рідній хаті. Теж і українець розвязує свої проблеми, як і проблеми свого народу і світу, спираючись на мораль, яку виніс з рідної хати. Та мораль не відрізняється в нічому від моралі старих фармерів Нової Англії, в якій виховувався і Ачесон.

Чи не добре було б нагадувати — при нагоді — теж і такі речі Ачесонові та йому подібним?

Пять років Обєднаних Держав

Міжнародну Конференцію в Сан Франсиско з 1945 р. вважають матірю Організації Обєднаних Держав. Вона зібралася 25 квітня згаданого року, а після девятьтижневих нарад делегати 51 країн підписали Чартер Обєднаних Держав, який має дату 26 червня 1945. Отже біжучого року припадає пятьріччя оснування існуючої тепер світової організації, головним завданням якої є втримання миру на всьому земному глобі. Найбільшу заслугу в оснуванні О. Д. приписують американському президентові Френклінові Делано Рузвелтові, який після видання заклику на конференцію, помер 12-го квітня 1945 р., два тижні перед її скликанням.

Історично день 1 січня 1942 р. дав початок до О. Д. Того дня 26 держав підписали Атлантійський Чартер, зобовязалися до спільного діяння проти Держав Осі і заявили, що не підпишуть окремого миру. Одначе тоді не складено ніяких плянів для О. Д. Наперед прийшли конференції неполітичного характеру в Гат Спрінгс, Атлентик Ситі, в Филаделфдії, Бретон Вудс й Шікаго. За ними слідували політичні наради аліянтських провідників в Вашингтоні, Касабланка, Москві, Каїро, Тегерані, Квебеку й Ялті.

О. Д. в початковій добі складалися з цілої низки органів, які мали за завдання сповнити спеціяльну працю. Такими були напр.: Англо-Американська Карібська Комісія, Середне-Східна Централя для Постачання, Тихоокеанська Рада. Це були хвилеві угрупування, за якими пішли тривалі: Організація Харчів і Рільництва (ФАО), Міжнародний Банк, аж на кінці прийшла Організація Обєднаних Держав, якої назву для вигоди в писанні скорочено до Обєднаних Держав, чи радше О. Д. Шлях до зближення з Советами промостила найбільше Конференція в Дамбартон Овкс з серпня й вересня 1944 р. Тоді рішено скликати міжнародну конференцію.

Чартер О. Д. обіймає 19 глав. Їх попереджує прекрасно зредагований вступ, в якому сказано в заголовку:

„Ми, народи Обєднаних Держав, рішені"... а дальше додано:

„врятувати наступні покоління від нещастя війни, яка двічі за наших часів нанесла нечувані терпіння людству..." і т. д.

Після пяти років О. Д. нараховують 59 держав, між ними Українську Соціялістичну Республіку. Вони дальше пробують втримувати тривалий мир. Важливі цілі О. Д., до яких належать між ін. права людини, ударемнює Советський Союз своїм правом вета, признаним великим потугам, а теж холодною війною.

Не зважаючи на це Обєднані Держави можуть повеличатися важливими успіхами, до яких треба зарахувати закінчення бльокади Берліна весною 1949 р.; мир між арабами й жидами в 1947 р.; замирення в громадянській війні в Індонезії й признання незалежности Індонезії Голяндією на конференції в 1949 р. Це останнє зліквідувало теж загрозу комуністичного перевороту в Індії.

Великим успіхом О. Д. вважається відтягнення советських військ з Ірану в 1946 р. проти спротиву советського делегата Андрія Громика і бойкоту О. Д. советською делегацією впродовж двох тижнів. За подібний бойкот бралися Совети вже кількома наворотами, а тепер він триває вже два місяці.

Сьогодні ситуація в О. Д. така, що очі всіх звернені головно на Злучені Держави Північної Америки й Советський Союз. Теперішній бойкот О. Д. Советами спричинений спорами за Китай. Після перемоги китайських комуністів над націоналістами Росія домагається раз-ураз допущення до О. Д. представника комуністичного режиму, на чолі якого стоїть Мао Це Тунґ. Америка піддержує ще далі делегата націоналістичного режиму під проводом Чян Кайші.

Інший невирішений спір це міжнародна контроля над атомовою енергією. У цій справі Америка зголосила свій плян, прийнятий подавляючою більшістю країн, одначе Росія його відкинула. З контролею атомової енергії звязана доля міжнародного роззброєння.

Холодна війна між обома велитнями перемінилася в холодну війну між Заходом і Сходом і, як здається, нема вигляду на якінебудь уступки з одного або другого боку. Тому світ стоїть під знаком велетенського зудару і нового нещастя.

Свого роду розвязку на це дає Крисчіен Сайенс Монітор. Містить картину з горою, що стоїть на березі моря. На другому березі стоїть чоловік, який турботно глядить на гору. На ній видніє напис:

„Якщо маєте віру і скажете цій горі: „Двигнися і кинься в море", то так і станеться".

Іван Кедрин.

ДІТИ В ГОРИ!

Відпочиньмо трохи від політики, отже полиньмо думками туди, де на неї нема жадного місця: до дітей і природи. Бо ці два поняття нерозривно зв'язані. Вже дорослі дво- і чотиро-ножні створіння є сожаління гідні, коли вони замкнені у задушливих кам'яних клітках і можуть порушатись тільки у вузьких проваллях між ними, виповнених запашною мішаниною випарів бензини, бетону й заліза. А що ж казати про малих дітей! Всі сади й парки у великих містах повні дитячого гамору: із дорослих там тільки ті, що приводять і сторожать дітей. Але чи воно може визволити дітей від того кошмару, яким є літом велике місто на сході американського континенту?! Чи тієї трішки зеленини посеред кам'яних велетнів можуть дійсно дати дітям природу, куди належать діти і без котрої діти не можуть обійтися?!

Колись ми, нові іміґранти, обмірковуючи на еміґрації в Европі можливості переселення в заморські країни, лякалися південно-американського клімату й відїхали до Злучених Держав між іншим тому, що північно-американський клімат, мовляв, найбільш подібний до „нашого". Може він трохи і подібний, і напевне кращий, як у Бразилії, проте Злучені Держави мало-що менші від цілої Европи й кліматичні різниці тут мабуть ще більші, як різниці клімату наприклад у північній Норвегії та південній Еспанії. І такого проклятущого літа, як спеціяльно у Ню Йорку та спеціяльно у Филаделфії, ви не знайдете деінде й по всій північній Америці, не то у всій Европі. У цій мокрій гарячій парі, що пронизує вас крізь одяг і сорочку до кості, всі дні й ночі без упину впродовж кількох місяців, дорослі, загартовані чоловіки виглядають як мокрі ганчірки, самі похожі на ті ганчірки, що ними даремне стараєтесь обтерти піт, що вам заливає очі. У такому приємному літі мусять мучитись чоловіки й жінки, приковані ланцюгами життьової мізерії до своїх варстатів праці. Але діти, чи мучитись також діти мусять, без подиху свіжого повітря, без свободи бігати по траві й користати з сонця, як благодати, а не проклинати сонце, як пажерливу потвору, що висотує жили з людей.

Який тиждень-два тому можна було читати у „Свободі", що Обєднаний Комітет у Ню Йорку організує цього літа вакаційні оселі для дітей. Яка чудова ідея! Тутешні старі іміґранти-українці не знають установи вакаційних осель, бо вона повстала у Зах. Україні щойно з народинами „Пласту", українського скавтінґу, тієї прегарної молодняцької організації, яка послідовно здійснювала гасло старинних римлян: „у здоровому тілі здорова душа". У краю існувало навіть окреме Товариство Вакаційних Осель, яке щорічно організувало у тісній співпраці з „Пластом" літні табори для дітей різного віку й пола. Були різні типи таких таборів, чисто-пластові у шатрах, для менших дітей у будинках, тривкі й мандрівні, суходільні і водні. Ця установа вакаційних осель виявилась така спасенна, це була така благодать для дітей, що благословили її батьки і діти. Митрополит Шептицький дарував уже ґрунт і матеріял під будову великої вакаційної оселі в Осмолоді, серед лісів Чорногори. Війна, що комітьголовою перевернула світ, перекинула й усі пляни тіловиховання. Але ідея вакаційних осель потяглись із масою української еміґрації до Німеччини й Австрії. Там, з видатною допомогою ІРО та окупаційних військових, головно американців і французів у німецькій Баварії та австрійській Зальцбурщині й Форальберґу, влаштовувано вакаційні оселі для українських дітей і молоді у чарівних Альпах. А літо в усій західній Німеччині та всіх трьох західних окупаційних зонах горами і горбами вкритої Австрії — це ж рай у порівнанні з розпаленим котлом Ню Йорку та Филаделфії!

Автор цих рядків не орієнтується зовсім у технічних можливостях улаштування вакаційних осель у Злучених Державах. Зворохобила його згадана замітка у „Свободі" і казала палко піддержати її закликом до батьків, що мають дітей від 4—14 років: Не пройдіть байдуже біля тієї ідеї! Призадумайтеся над нею і над реальними способами зреалізувати її! Кажуть, що це багато трудніша справа, як було у краю, що тут треба дати відповідним органам влади гарантію, що діти дістануть гігієнічне приміщення і будуть під такою опікою, яка виключить можливість будь-якого нещасливого випадку, що така опіка це коштовна річ, що нелегко вишукати в горах відповідні об'єкти під оселю, що батьки будуть лякатися віддавати своїх дітей зпід власної опіки в чужу, що зокрема старі іміґранти поставляться насторожено до цієї ідеї, не знаючи її з дотеперішньої практики. Так, безумовно, перешкод напевне буде багато і здійснити такий плян напевно нелегко. Але яка нагорода жде всіх тих, що всупереч усім труднощам таки цей плян здійснили б! Яка вдячність батьків і ще більша розрадуваних, здорових дітей, що вертатимуть із гір із осяяними природою личками!

Нюйорський Комітет видав прилюдний заклик до громадянства. Це найлекший, але й найгірший організаційний шлях з усіх можливих шляхів. Филаделфійська „Самопоміч" повелась інакше, обережніше, алі й глибше. Керівні діячі „Самопомочі" не люблять автора цих рядків, бо він не любить накопичування плянів, які так і залишаються лише плянами плюс заклики до громадянства, та має необережність про цю, свою нехіть говорити. Але хай же цей плян не залишиться тільки пляном і хай заходи до його реалізації не обмежаться до публичного апелю! Треба змобілізувати передусім самих батьків дітей, треба порозумітись з усіми спорідненими громадськими організаціями, особливо такими, які мають кращий досвід і більші можливості на американському ґрунті, треба постукати до совісті і кишень людей доброї волі (ради Бога, не газетною відозвою!) і треба вичерпати всі способи. Щоб мати бодай чисту совість, коли не вдасться тієї ідеї зреалізувати, що не тільки вигадано її, але й уперто та поважно пробувано її здійснити. А ми від себе ще раз радимо і старим і новим іміґрантам, батькам дітей, підхопити цю ідею. Для власного добра, для добра того найбільшого скарбу, що вони його мають — своїх малих дітей. Вишліть їх цього літа в гори! Разом, збірно з іншими українськими дітьми, отже розмірно дуже дешевим коштом, без страху за них, з повним довірям до організаторів, із котрими разом співпрацюйте! Дайте своїм дітям природу, що її вони тут не мають!

ІСТОРІЯ САСКАЧЕВАНУ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ПІОНІРІВ

Журнал „Саскачеван Гісторі", виданий Саскачеванською Радою Архівів, у свому виданні з зими в 1950 р., містить основно написану статтю про о. Деларія, як бельгійського редемпториста, який прийняв українсько-катол. обряд і став піонірoм-місіонарем і основником церков. Статтю написав проф. Джордж В. Симпсон не тільки з незвичайною дбайливістю і совісністю, але й повним знанням і розумінням відносин, серед яких приходилося працювати о. Деларієві серед українців у Канаді. У своїй праці проф. Симсон покликується на канадські урядові джерела, на українські видання і на матеріяли, поміщені в „Свободі", які він основно переглянув підчас свого побуту минулого року в редакції того щоденника. Хто хоче слідити за розвитком української іміґрації до Канади або за початками українського церковного руху в Канаді, не може обійтися без перечитання цієї праці. Спеціяльно письменники і історики неукраїнського роду не можуть не покористуватися працею проф. Симсона, якщо хочуть розуміти, звідки взялися українці в Канаді і яке їх відношення до колишніх „Ґалишенів" та „Рутенів".

Д-р Петро Прибитківський

УГА в Одесі і роковини Шевченка

3)

Хотячи отже підійти близче до народніх мас, большевики з отвертими руками приймали українських боротьбістів до співпраці. Зі своєї сторони й самі боротьбісти проявляли то тут то там свою власну ініціятиву, головно, як що мова йшла про справи національні. Зближався саме місяць березень, місяць Шевченківських роковин. Хтось піддав думку вшанувати пам'ять Тараса Шевченка, здвигненням пам'ятника на цім місці в Одесі, де до цеї пори стояв пам'ятник Катерини „Второї", тої Катерини, про яку наш Геній висловився ось як:

Це той Перший, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову — сиротину.
Кати, кати, людоїди!
Наїлись обоє,
Накрались!..

В тім часі думка про здвигнення пам'ятника Шевченкові була ще сприємлива. Ледви, чи сьогодня на це пішли б червоні наїздники. Тоді треба було чимсь масам заімпонувати. — Можна здогадуватись, що большевики пішли на цю пропозицію за підшептом отсих самих українських боротьбістів. От, мовляв, нехай бачать українські націоналісти і контрреволюціонери, як большевики уміють цінити великих людей України. І пішла праця в цьому напрямі. Приготовлялись до цього великого свята большевики, приготовлялися й українці м. Одеси. А треба тут підчеркнути, що українці м. Одеси були тоді прекрасно зорганізовані, головно у філіях „Просвіти". Не бракувало також й інших українських організацій. Про працю „Просвіти" чув я ще за часів денікінців. Мені приходилось тоді бути з ними в сильному контакті, а саме в часі, коли большевики наближалися до Одеси. Тоді багато старшин та стрільців українців т. зв. денікінської армії, які чогось туди попали — зголошувались до УГА за посередництвом Стаційної Команди. Щоби не набирати непотрібного елементу до УГА, я був умовився з проводом філій „Просвіти", щоби вони видавали відповідні ствердження в цьому, що всі, що бажали служити в УГА, є направду щирими українцями, бо їм краще було провірити це, ніж мені, необзнайомленому в місцевих відносинах.

Прийшов нарешті нетерпеливо очікуваний Великий День — День Великого Свята в честь Тараса Шевченка. Ціла Одеса тільки й говорила про нього. Всі тішилися, а рівночасно всі чомусь у великому напруженні. На Свято всі хотять іти, але ще ніхто не знає, як іти. Вичувалось, що очі всіх були звернені тепер на відділи УГА, або, як тоді говорили в Одесі, на галичан. Я згадав за відділи УГА так, немов би їх там було хто зна скільки. Мова йде заледви про кілька сотень виздоровенців, які ще ледви на ногах державлися. Так сильно їх тиф вимучив. Був ще вправді й т. зв. Чорноморський полк, який створено переважно з українців, бувших старшин і стрільців денікінської армії, які вспіли своєчасно сюди зареєструватися. Та він тільки формально зачислявся до УГА. Сьогодня він був, завтра він міг розсипатися, так, як полк цей створено радше для збереження українського людського матеріялу перед большевицьким переслідуванням, ніж як правдиву військову формацію. Та не зважаючи на таку чисельно незначну силу відділів УГА, всі чогось вірили, що та сила багато більша. Так думали українці м. Одеси і цим себе потішали і так думали й самі большевики, з тою тільки різницею, що большевики вбачали у відділах УГА якусь загрозу для себе. Одним словом, відділи УГА в той час в Одесі, це якась чародійна сила. Воно й не диво. Стрілець УГА це направду взір доброго вояка. Це взір не тільки військової дисципліни, але й безприкладної відданости у службі для свойого народу. Коли УГА була б мала до своєї розпорядимости всі ті блага, що називається — повним військовим вирядом і належною медичною обслугою, Армія ця була б напевно відбила всі атаки своїх ворогів. На підтвердження сказаного, нехай послужить нам величавий успіх т. зв. Чортківської офензиви, в якій стрілець УГА маючи всего 5 набоїв розбив і загнав польське військо аж майже під Львів. Не диво, що й в Одесі на відділи УГА гляділи свої і чужі, як на щось могутне. Тому то, коли розійшлася чутка в Одесі, що відділи УГА візьмуть участь у Великому Святі Шевченка із своїм синьожовтим прапором, українці міста Одеси легко відітхнули і протягом одної ночі зуміли так зорганізуватись, що на другий день рано всі вже стояли в рядах своїх організацій із синьожовтими прапорами. Понадто багато організацій і філій „Просвіти" виступили в похід із своїми прекрасними дутими орхестрами. Всіх українських організацій, які взяли участь в поході, була така велика кількість, що направду годі було їх почислити. Українська Одеса відай сама не знала, яку велику силу вона собою представляла. — Всі прямували на площу Собору. Сама площа, як і прилягаючі до неї вулиці були переповнені масами народу. Треба тут додати, що крім організованих груп, участь у Святі взяли також незорганізовані. Всюда чути українські пісні а музики грають гарні українські марші. Коли було глянути на площу від самого Собору, то незчислима кількість синьожовтих прапорів повівала над головами стотисячних мас народу. На вид цього всего, українське серце невимовно раділо. Небо ясне, а сонце своїми легкими проміннями то присвічує, то загріває стотисячні маси до гідного відсвяткування Дня найбільшого Генія України. На площу з'явились також червоні полки піхоти, артилерії, кавалерії та прочі відділи. Всі з наїженими штиками. Прибули тут й комуністичні організації. Всі вони очевидно з червоними прапорами, але їх в порівнанні з українськими, дуже а дуже мало. На зовні, ніби все в порядку, а на ділі поруч себе стоять мовчки два ворожі табори.

Голос вчорашніх підсоветських українців про „Голос Америки" українською мовою

На вічу, скликаному 2 квітня ц. р. Демократичним Об'єднанням Бувших Репресованих Українців з-під Советів (ДОБРУС) в Ню Йорку, ухвалено текст запропонованого управою ДОБРУС'у звернення до урядових чинників ЗДА в справі „Голосу Америки" українською мовою. Висловлюючи свою подяку урядові ЗДА за змогу жити вільним життям в цій країні, а зокрема — за реалізацію радіопересилань „Голосу Америки" українською мовою, зібрані на вічу вчорашні підсоветські українці в своєму зверненні заявили:

„Українське передавання „Голосу Америки" є абсолютно тотожні з російськими, хоч українські і російські політичні прагнення в СССР є цілковито розбіжні... Коли росіян цікавить тільки зміна режиму — то українців та інші неросійські народи в СССР гнітить не лише сучасна політична система Росії, але і її віковічний жорстокий імперіялізм, що існує тепер під маскою большевизму... Український народ в СССР щодня слухає своєю мовою авдиції з Києва, що є лише копією російських передач з Москви. І тепер, слухаючи авдиції „Голосу Америки" українською мовою, кожний українець не може не відчувати прикрого розчарування, бо ці авдиції, як і советські, є лише перекладом з російських пересилань та є під впливом російської еміґрації, яку з советською Москвою єднає однаковий російський імперіялізм..."

Далі в зверненні сказано: „Як нам відомо, український відділ „Голосу Америки" є підпорядкований одному російському керівництву, що дбає не стільки про політичні інтереси Америки й України, скільки про політичні інтереси однієї групи російських еміґрантів... Стверджуємо, що підпорядкування українських авдицій „Голосу Америки" людям, ворожим українській справі, є прикрим моментом в добрій волі Америки допомогти українському народові в його визвольному змаганні і це може викликати слушне недовір'я до Америки мільйонних мас України... Нерозуміння таких справ може потягти несимпатію українського народу до свободолюбних ЗДА, які завжди обстоювали незалежність народів, згідно з Божими і людськими правами..."

Закінчуючи своє звернення, зібрані на вічу звертаються до урядових чинників ЗДА з проханням про утворення окремого, незалежного від російського, українського відділу „Голосу Америки", як уже є відділ польський, чеський чи інших народів з-за залізної заслони. „Нашим бажанням є, — сказано в зверненні, — щоб в керівництві українського відділу „Голосу Америки" були належно заступлені представники того поневоленого в СССР українського народу, до якого звернені авдиції „Голосу Америки". Тільки тоді авдиції „Голосу Америки" зможуть досягти своєї цілі для добра Америки і України".

Відкритий лист письменника І. Багряного до „Голосу Америки".

В газеті „Українські Вісті", що видається в Европі, в числі за 30 березня цього року вміщено великий відкритий лист до дирекції „Голосу Америки" відомого українського письменника і довголітнього вязня советських тюрем та концтаборів Івана Багряного.

„...Моїм іменем — пише письменник, — як і моїми творами не раз послуговувався „Голос Америки" в своїх авдиціях українською мовою, а значить, якоюсь мірою у своїх взаєминах з підсоветською Україною використовував мій скромний авторитет. Це дає мені моральне право піднести свій голос і в справі українських авдицій „Голосу Америки", в надії, що цей голос буде, принаймні, вислуханий".

Далі письменник пише: „На підставі чотиримісячного вивчення „Українських" авдицій „Голосу Америки" смію з повною відповідальністю запевнити дирекцію „ГА", що такі авдиції насправді досягнуть на Україні цілком протилежного результату, аніж це потрібно Америці й західній демократії... Беру слово „українських" в лапки, бо воно взято в лапки самою дирекцією „ГА", і воно ж буде взяте в лапки кожним, хто слухає „ГА" на Україні. З погляду кожного письменного українця там, по той бік залізної заслони, такі „українські" авдиції... йдуть у фарватері большевицької політики супроти загарбаних ними націй... Намагаючись за всяку ціну утримати український народ в складі комуністичної імперії, большевицька Москва використовує українську мову на його погибель, викорінюючи українські демократичні традиції, а натомість щеплячи культ Петра Першого, Івана Грозного, щеплячи російську культуру та свій російський імперіялістичний світогляд і т. д. Хіба не це саме робить „ГА" українською мовою? Дивно, але це так..."

Далі письменник наводить цілий ряд разючих фактів абсолютної аналогії російських протиукраїнських тенденцій в советських радіопересиланнях і в пересиланнях „ГА". „Звідки ж такий яскравий російський крен в „українських" авдиціях? — питає письменник. — Мимоволі спадає на думку, що хтось там диригує в „ГА" поза волею американських чинників — хтось такий, кому залежить і на культі Петра Першого, і на зведенні до нуля всієї української історії та української культури, і на використанні української мови злочинно на шкоду українському народові".

Автор листа далі наводить ряд яскравих цитат з журналу російської еміграції в Америці „Соціялістіческій Вєстнік", з яких виразно видно, чиї саме тенденції знайшли свій відбиток в „ГА". Це тенденції російських імперіялістів на еміґрації, які заявляють про свою цілковиту солідарність з большевиками в справі поневолення народів в російській тюрмі народів — СССР.

„Після всього хіба не ясно, — пише автор, — чому „українські" авдиції „ГА", керовані об'єктивно ідейними соратниками сталінських „нераз-членітелей", мають такий курс і чому такий „ГА" викличе серед 40-мільйонового українського народу тільки глум з „ГА" і з Америки взагалі?..."

На закінчення автор радить зробити „українські" авдиції справді українськими не тільки формою а й змістом, відібравши їх від росіян і надавши їх українцям. „Як що ж це неможливо, — пише, він, — то, неспроможні ані відкривати, ані закривати „ГА", ми — вся українська еміграція, користуючись правами людини, будемо в імені свого народу перед лицем усього світу протестувати проти використання української мови на шкоду нашому народові, на його згубу, на скріплення російського імперіялізму".

Від Ґольдоні до перелицьовки Керницького

НОВА ПРЕМІЄРА У СТУДІЇ Й. ГІРНЯКА.

Може і не припадково стара Ґольдонівська „Мірандоліна" перейшла через сцену Театру-Студії, заки керівник цієї театральної групи взявся ставити перерібку не менше старої та загально відомої комедії Кропивницького „Перехитрили" в перерібці на американсько-український побут та американсько-український говір Івана Керницького. Ґольдоні — як у нас Кропивницький — це творець побутової італійської комедії, що виросла з комедії дель-арте, чи комедії масок. Його підхід був простий, але і властивий: замість масок, він впровадив на сцену справжніх типів, яких зустрічав у тодішньому побуті; замість вигаданих арлікінад, він впровадив справжню дію, побудовану на обсервації з життя та зумовлену характером підібраних персонажів. Комедію масок замінив він комедією характерів і став основоположником реальної комедії. Правда, не відкинув він всього багатства комедії масок, цієї національної італійської комедії, але — подібно, як і Моліер, що теж виріс з комедії дель-арте, запозичив у неї деякі типи масок і використовував часто її складну дію, пристосовуючи обстановку комедії масок до деяких своїх п'єс. Як у Моліера, так і тим більше у Ґольдоні, зустрічаємо багато типів із комедії масок, як Панталоне, Труфальдіно, Бріґелла й інші, яким одначе автор не дозволяє вже імпровізувати та замикає їх у рямки свойого мистецького задуму.

Подібна роля припала в українській театральній історії Маркові Кропивницькому. Він теж мусів починати з інтермедій, але великий дар обсервації дозволив йому досконало пізнати побут й українську побутову мову, використати це у своїх п'єсах і створити справжній український національний побутовий театр.

Тому не без значення факт, що Театр-Студія перед виставою травестовки Кропивницького виставила одну з типових Ґольдонівських комедій, в якій ще автор використав типи театру масок, що більше використав навіть дію театру масок, надаючи їй мистецької стійкости та закінчення. Саме на цій комедії можна спостерігати увесь діяпазон комічної гри актора від коміка-резонера (маркіз Фірліпополі) до коміка-буфо (Фабріціо). Зрештою сила комедії дельарте лежала лише в акторах і в їхньому іпровізуванні, а навіть сам Ґольдоні писав свої твори з розрахунком на деяких акторів (цілі п'єси писав спеціяльно з увагою на знаменитого актора Антонія Саккі). Теж і Кропивницький — сам незрівняний актор — мав виконавцями своїх п'єс таких світочів нашої сцени, як Михайло Щепкін, чи Карло Соленик, що обидва не цурались імпровізувати.

І на виставі Гольдонівської „Господині заїзду" у Гірняковій Студії можна було слідити, як режисер цілу постанову перевів у формі ґротеску. Правда, комедія Ґольдоні — це не комедія Моліера, чи Шекспіра, чи теж Гоголя, комедія, що межує з трагічним, але типова побутова комедія, що навчає сміхом. Але режисер із традиціями Курбаса не вивів її у побутовій ширині, але надав їй елегантного вигляду витонченого ґротеску. Легкість слова — і саме вага в недоказаному; легкість руху — і саме вага в натяку, а в цілості — вага у ґраціозності та ефектовності.

Ця вистава — це гарний трамплін до травестовки Керницького. Вистава „Пошились у дурні" має свою велику традицію — більшу, як деякі т. зв. „поважні" вистави „Наталка", чи „Запорожець", — а це завдяки надзвичайній своїй театральності. Вона знає вже декілька більших, чи менших перепрацювань. Сама ідея травестовки — добра. Поминувши те, що вже не виходить на сцені вся комічність побутової мови Кропивницького (що була недавно змога спостерігати на виставі тієї ж п'єси таки вже тут в Америці), але й сам побут з часів Кропивницького неактуальний і для театрального глядача нудний. Тому перерібка п'єси на американсько-український побут та американсько-український „сленг" в опрацюванні І. Керницького, який спеціялізується тепер у цьому говорі, беручи тематику з теперішнього нашого побуту, п'єсу зактуалізувала. Коли вже не стає авторам сили самим вхопити тему і вивести живих людей з теперішнього побуту — мусимо вдоволитись і зактуалізованою перерібкою, хоч і знайдуться люди, що воліють п'єсу у старому вигляді. Та ще й у Керницького стільки своєрідного гумору, що п'єса вийшла жвавіша, ба навіть завдяки актуальній темі старих і нових імігрантів може мати позитивний вплив.

Поставлено п'єсу знову в зарисовці гротеску. Могло видатись, що це казочка з живими ілюстраціями — смішними і комічними, але ефектовними, витонченими і непереказаними. Цю гротесковість створює передовсім гра Йосифа Гірняка. Багато написано про цього актора; дві монографії, безліч статтей, статейок і споминів; але трудно схопити словами цю легкість та образкову витонченість кожного його руху, затриманому на півтоні, недоказаному. Часом так несподівано приходить якийсь рух, але він такий простий, і такий властивий, і такий ефектовний. Гірняк не комік-резонер і не комік-буфо. За його грою вичувається щось трагічного і це у нього таке своєрідне. В новий американський костюм Дранка він передягнувся просто „з душею", створюючи новий, але такий Гірняківський тип, що викликає сміх, коли зі сентиментальним смутком згадує про те, як то „у старому краю і травичка інакше росла", і коли з ущипливим резонерством стверджує, що „а тепер машина робить, а хлоп тільки „пейду" бере".

Талановитий удався Гірнякові ансамбль студентів його Студії. Вони з увагою переймають вказівки обоїх своїх учителів і стараються бути гідними стояти на сцені поруч свойого майстра. Трудно це сьогодні сказати, кому з них та чи призначена їм сценічна слава; вони ще надто наслідують своїх учителів, щоб показати своє справжнє обличчя. Тамара Позняківна одначе — що теж вдумливо переймає вчення О. Добровольської — вносить на сцену молодечу жвавістг і каже сподіватись більше.

Згадати треба ще — на нашу думку — найголовнішу особу в Театрі-Студії, режисера Олімпію Добровольську-Гірняк, яка — правда — не виходить по оплески на сцену, і не чарує — як давніше — зі сцени глядачів, але яка всю Студію „держить в руках". Ті, хто знає О. Добровольську з попередніх виступів і з режисерської діяльности, не потребують цієї похвали. Вони всі знають, з якою увагою, майже набожністю вона відноситься до театрального мистецтва, яке в неї велике знання і ширини задуму в рижисерських працях, який у неї сценічний талант і ширина інтерпретації та яка в неї солідність, майже деспотична, в театральній роботі. Нові американські глядачі може матимуть ще змогу не лише знати О. Добровольську з режисерської та педагогічної праці, але й побачити її на сцені.

(от)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

СОВЄТИ ПРО „СКАНДАЛ" З „МІЗУРІ"

Москва, 19. квітня. — Офіціяльний орган совєтської фльоти „Красний Флот", пише в сьогоднішньому виданні, що недавнє застрягнення американського лінійника „Мізурі" на мілині було „скандальне" та що воно доказує „низький рівень американської мореплавної культури і слабі кваліфікації корабельної залоги".

СОВЄТСЬКА БЕЗПОЩАДНІСТЬ В АВСТРІЇ.

Відень, 19 квітня.— Австрійський уряд звернувся до всіх чотирьох окупаційних потуг, прохаючи зменшення і полегшення окупаційних коштів. Зі советського боку вже дали австрійцям до зрозуміння, що прохання буде в Москві відкинене.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Наради делегатів на конвенцію У. Н. Союзу.

В п'ятницю, дня 14-го квітня, тут відбулися збори вибраних на 22-гу Конвенцію У. Н. Союзу, яка почнеться 22-го травня в місті Клівленді, Огайо, делегатів всіх відділів УНСоюзу в Нюарку і околиці. В довгих нарадах, в яких забирали голос майже всі приявні, обговорено та вирішено цілий ряд важливих справ, що їх делегати задумують видвигнути та обстоювати на Конвенції.

Делегати нашої округи звернули головну увагу на потреби ощадности в адміністраційному фонді УНСоюзу, але так, щоб це не відбилося в нічому на багатобічній діяльності нашої організації. Обміркувавши уважно всі можливості, делегати прийшли до однозгідного висновку, що найкращою можливістю під цим оглядом було б зменшення складу Головного Уряду, іменно, зменшення кількости головних контрольорів з 5 до 3-ох осіб. Делегати, беручи до уваги взірцеву господарку головної канцелярії УНСоюзу, прийшли до переконання, що п'ятьох контрольорів для провірки майна і організаційного життя УНСоюзу рішучо забагато й що цю саму працю з неменшим успіхом може кожночасно виконати трьох контрольорів.

В цьому самому порядку рішено видвигнути проєкт, щоби зредукована до трьох осіб майбутня Контрольна Комісія переводила контролю УНСоюзу не два рази річно, як це практиковано досі, але один раз кожного року, як це практикується в усіх таких і подібних американських інституціях. Досі велике число контрольорів та їх часті поїздки коштували УНСоюзові багато гроша, що їх можна б з більшим успіхом використати на інші необхідні цілі, як на допомогу для старших членів УНСоюзу і т. п. Обговорюючи ці справи, наші делегати мали на увазі теж факт, що відповідну контролю УНС переводить кожночасно до потреб висококваліфікована під цим оглядом стейтова комісія, яка в найменших подробицях не тільки провірює маєтковий стан організації та її господарку, але й виносить відповідні рекомендації щодо дальшого їх розвитку і ведена згідно зі зобов'язуючими братські організації державними законами.

Багато часу віддали делегати Нюарку і околиць теж нарадам над фінансовим станом видавництва „Свободи". Обговоривши всебічно цю справу, делегати прийшли до однодушного висновку, що найближча конвенція обов'язково та для добра УНСоюзу повинна ухвалити підвишку передплати „Свободи" від членів на бодай 50 центів місячно. Теперішня передплата, як відомо, виносить тільки 30 центів, що аж ніяк не покриває збільшених в теперішній дорожнечі коштів видавання щоденника. Дотеперішня практика зі збіркою добровільних пожертв на доплату до передплати ані не виправдалася фінансово, ані не приносить чести гордій назві членів УНСоюзу.

Між цілим рядом інших справ заторкнено теж справу Сиротинця УНСоюзу, на який вже зібрано около 40,000 долярів. Наші делегати будуть обстоювати, щоби цю справу, як і справу Притулку для старців, вирішено на найближчій конвенції.

Зборами проводив головний радний УНСоюзу, адв. Іван Романишин.

Ю. Баранюк.

ЙОНҐСТАВН, О.

З похорону на визвольну боротьбу.

У вівторок, 28 березня відпровадила наша громада на вічний спочинок тлінні останки бл. п. Василя Сетника, чл. 230 від. У. Н. Союзу. Він приїхав перед 39 роками з села Ракова, пов. Сянік, Західна Україна і поселився в нашім місті. Якийсь час працював у фабриці, опісля заложив крамницю з споживчими продуктами, а його симпатична вдача єднала йому ввесь український загал. Він був жертволюбивий і любив дати добру раду кожному. Коли купували Український Дім відділу У. Н. Союзу, він перший дав безпроцентову позичку на цю ціль.

Перед смертю виїхав був на 2 місяці до Каліфорнії, але після повороту звідти 20 березня дістав удар. Помер 24 березня, а на похорони явилися сотки народу, які знали його як релігійну людину і народного працівника. Українська катол. церква була виповнена ущерть його родиною, членством У. Н. С. і загалом громадянства.

Після похорону відбулася в церковній залі гостина, підчас якої Юрій Присташ згадав заслуги покійника гарячим словом, а секретар від. 230, Іван Павловський, віддавши останній поклін відділовому собратові, візвав до вшанування його памяти складкою на народні цілі. Тому, що в рідному краю йде визвольна боротьба, він попрохав за складку на тих, що ранені в боротьбі можуть дістатися на лікування поза смугу боїв, тобто на УПА.

Жертви склали: Анастазія Сетник $25, брат покійного Іван з Перт Амбою $5, а по $2: Ю. Присташ, М. Мушинський, І. Павловський; по $1: І. Гормич, І. Кравець, М. Дякун, Р. Слюсарик. Разом $40. Збірку переслано до ЗУАДКомітету в Філаделфії до відповідного вжитку.

Іван Павловський, секр.

Заклик до українського громадянства стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі і Конектикат

Все українське громадянство завжди ставилось і ставиться тепер із повним зрозумінням до справи виховання нашої дітвори — квіту і надії нашого народу. Дуже важним чинником у вихованні молодого покоління є дбайливість про його здоров'я, бо „в здоровому тілі буває здорова душа". Доцінюючи вагу цього питання, Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку дав почин до створення Ініціятивного Комітету, який має зайнятися надзвичайно важливою і пекучою справою: влаштуванням вакаційних осель для нашої шкільної дітвори на час літніх місяців.

Новостворений Ініціятивний Комітет скликає свою першу поширену нараду дня 23-го квітня, точно в годині 2:30 пополудні в Шкільній Авдиторії св. Юрія 217 Іст 6 Стр. в Ню Йорку. На цій нараді буде створений Ширший Комітет, якого завданням буде повести ти кампанію за збіркою фондів на купно оселі та її влаштуванням.

Ініціятивний Комітет запрошує на цю нараду о. о. Пароxів Ню Йорку та околиці, Представників всіх товариств, українських купців та всіх щирих громадян, яким лежить на серці доля української дітвори.

Комітет просить також, щоб на нараду явилися Представники товариств і громадянства від стейтів Ню Джерзі й Конетикат, бо Комітет плянує влаштувати оселю для дітвори з тих трьох стейтів.

Комітет просить також кореспондентів українських часописів, щоб опісля могли писати свої власні враження.

За Ініціятивний Комітет:

Гнат Марчак, голова;
Марія Клячко,
Евген Зиблікевич, секретарі.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка час, чи кого ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від читальників" прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19419 Боблик Михайла (мабуть в Канаді) від Парані Сидорко. Канадійські газети просимо передрукувати.

19420. До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що братів і сестру Лопушанських з с. Бориничі (Бібрка) шукає Михайло Лопушанський з Америки. Голоситись в ЗУАДКом. у Филаделфії під ч. 19420.

19421 Шамрило Миколу з с. Шегди-Теплиці (Ярослав) від сестри Катерини Шемрило.

19422 Ганчар Андрія і Дарію з с. Кудашевки. (Дніпропетровськ) від Воронсбех Івана.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. О. Шікаго, Ілл. — Наспіло щойно у вівторок, а надавалось тільки до великодного числа.

И. К., Милбурн, Н. Дж. — Ми вже багато разів звертали увагу на польську агітацію в справі прилучення західно-українських земель до Польщі. Цій акції треба протидіалати, як теж треба рахуватись і з тим, що Польща буде пробувати на випадок нового воєнного потрясення загарбати ці землі в такий спосіб, як це було в роках 1918 і 1919.

М. Т., Ню Гейвен, Конн. — Допис про Шевченківське свято піде, але фотографія хору вийшла блідо. Шкода платити за клішу, бо не буде добра для газети.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 22. квітня, точно о год. 8. вечером. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від години 6:30 вечером. З огляду на важні справи просимо усіх членів прийти на ці збори. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. І. Франка, від. 83, повідомляє членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 23. квітня, в год. 1. попол., в домі Горожан, під ч. 847 Н., Френклин вул. Просимо членів прибути на ці збори. З причини Великодніх Свят багато відділів роблять збори в трету неділю. Тому нема місця на збори аж в четверту неділю, 23. квітня. Повідомляється членів, що приходить літній час і збори будуть відбуватися в суботу почавши від травня аж до вересня, через 5 місяців.. — С. Черномаз, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. квітня 1950 року помер у 57 році життя

ПЕТРО БІЛАШ

член 364 від. УНСоюзу, Бр. св. Василія Великого в Клівленд, О.

Покійний родився в селі Борове, повіт Жовква, Зах. Україна. Був довгі літа членом і щирим жертводавцем на ріжні цілі, як церковні так і народні.

Умер несподівано на удар серця і полишив у великім жалю дружину, Марію, дочку Катерину замужна за Івана Пілчак, сина Григорія і невістку та маленького внучка.

Похорон відбувся 5. квітня до Укр. Гр. Католицької Церкви св. Петра й Павла на укр. цвинтар, при участи родини, краянів, приятелів і членів, котрі прийшли віддати останню прислугу. Над гробом прощав від всіх предс. від. Гр. Кукіз, щоб всі ставали членами УНСоюзу, бо ніхто не знає що кого чекає.

В. Н. П.
Е. Білецький, секр.

ТАРЗАН, ч. 2325. Напад брута.

Коли ящур кружляв довкруги кореня, Тарзан тримався за ним.

Крокодиль підпливав щораз ближче і малпочоловік знав, що йому не вдасться довго вминути кінця.

Та наглим рухом Тарзан відломив вершок зрослого кореня.

Миттю отворив крокодиль свою велику пащу і кинувся наперед.